

грантодавчої установи, очікуваними результатами проекту, його моніторингом та оцінюванням; оволодівають проектним менеджментом, орієнтованим на результат.

Індивідуальним навчально-дослідним завданням курсу є розробка й презентація фандрейзингової кампанії для реалізації соціально спрямованого проекту, що передбачає звернення до донорів, волонтерів для підтримки актуальної соціальної ініціативи, та цільової аудиторії проекту з метою забезпечення найбільшого охоплення та впливу.

Необхідно відзначити, що майбутні соціальні педагоги і працівники набувають досвіду реалізації розроблених проектів, залучення до цього процесу волонтерів під час навчання в університеті, в ході практичної, соціально-виховної, волонтерської діяльності у різних соціальних інституціях, що сприяє формуванню відповідних компетенцій майбутніх фахівців як важливих суб'єктів соціальних змін й професіоналів у галузі фандрейзингової діяльності.

Література:

1. Кобзарев О. Фандрейзинг. Асоціація міст України. К., ТОВ «Підприємство «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 84 с.
2. Огородник В.О. Фандрайзинг – інструмент активізації соціально-відповідальної взаємодії суб'єктів суспільних відносин. *Економіка і організація управління*. 2014. № 1-2. С. 195-199.

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК МЕТОД ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Костенко Ю.О., к.т.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Аналіз сучасних умов ведення бізнесу показує, що підприємства знаходяться в у навколишньому бізнес-середовищі, яке дуже швидко змінюється і тому кожен необережний крок може призвести до погіршення їх конкурентоспроможності. Наявність значної кількості конкурентів, частих змін у законодавчій базі, швидкого розвитку технологій, змін поведінки споживачів, постачальників, кон'юнктури ринків та багатьох інших чинників змушують підприємства бути гнучкими, не відставати від темпів розвитку та мати ефективні системи управління. Однією із ефективних систем управління підприємством є система бюджетування. Аналіз літературних джерел вказує на значну кількість варіантів застосування бюджетування на підприємствах, яке має як низку позитивних, і негативних властивостей.

Для ефективного застосування методу бюджетування на підприємстві слід визначитися з об'єктами бюджетування, необхідністю впровадження автоматизованих систем, переліком відповідальних осіб, видами бюджетів, принципами бюджетування, системою контролю за виконанням бюджетів.

Об'єкт бюджетування - це певна діяльність, підрозділ, сфера, проект, бізнес, для яких на підприємстві формуватимуться бюджети, здійснюватиметься їх реалізація та контроль за виконанням. Досить складним етапом є процес класифікації об'єктів бюджетування. Якщо підприємство виробляє щодо однорідну продукцію відповідної номенклатури, то за таких умов доцільно використовувати поопераційне бюджетування. Однак виділення окремих операцій як об'єкт бюджетування є надто деталізованим та трудомістким процесом. У разі аналізу об'єднань підприємств (корпорація, консорціум, холдинг, концерн) об'єктами бюджетування доцільно виділяти цілі або напрями діяльності таких об'єднань. Найпоширенішими об'єктами відповідальності є центри відповідальності, які підприємства виділяють самостійно з урахуванням особливостей господарювання. У зв'язку з тим, що класифікації об'єктів дуже різняться, можливе використання наступної технології: кожен керівник спочатку визначається з розмірами свого підприємства, потім виходячи з розмірів вибирає вид бюджетування (за проектами, операціями, центрами відповідальності). Далі йде етап деталізації та класифікації обраного об'єкту (наприклад, для бюджетування за центрами витрат, доходів, інвестицій тощо). Такий механізм бюджетування дозволяє створити ієрархію бюджетів, мати чітку систему контролю та відстежити, які підрозділи наповнюють, а які споживають бюджет.

При плануванні за допомогою бюджетування багато уваги приділяють самим бюджетам. Система планових бюджетів також має власну класифікацію:

- основні (фінансові) бюджети – бюджет доходів та видатків;
- бюджет руху грошових коштів;
- розрахунковий (прогнозний) баланс;
- операційні бюджети – бюджет продажів, бюджет запасів готової продукції, бюджет виробництва, бюджет видатків на управління тощо;
- допоміжні бюджети - інвестиційний бюджет, план капітальних видатків, кредитний план, бюджет окремих проектів та програм;
- додаткові бюджети - бюджети розподілу прибутку, податковий план та ін.

Також одним із найважливіших факторів ефективності функціонування бюджетування є розробки науково-обґрунтованих принципів та їх впровадження та використання у практичній діяльності. Виділяють наступні принципи:

- науковості;
- комплексності;
- оптимальності;
- єдності;
- повноти;
- достовірності;
- ранжирування;
- варіантності;

- збалансованості;
- забезпечення зворотного зв'язку;
- інтегрованості.

Якщо менеджмент підприємства їх дотримуватиметься, то система бюджетування працюватиме злагоджено і на неї можна буде впевнено спиратися при розробці планових показників.

У процесі розробки та впровадження системи бюджетування необхідно приділяти увагу організації процесу контролю за виконанням бюджету, оскільки бюджетування без зворотного зв'язку може призвести до збою в системі управління. Організація цього етапу бюджетування у системі планування вимагає визначення підходу до аналізу виконання бюджету підприємства, ступеня глибини аналізу, розробки регламенту та призначення відповідальних осіб.

Необхідно відзначити, що в сучасних умовах господарювання бюджетування неможливе без автоматизації, тому при прийнятті рішення керівництвом підприємства про впровадження таких інтегрованих систем управління як ERP, SAP/R3, MRP та подібних до них важливо визначити, якою буде ефективність цих продуктів. Оскільки часто доводиться повністю розбудовувати організаційну структуру підприємства відповідно до вимог таких автоматизованих систем.

Слід звернути увагу також на наявність багатьох проблем, пов'язаних із запровадженням та підтримкою нормального функціонування бюджетування. Так, менеджмент підприємств стикається з проблемою вибору об'єктів бюджетування, які залежать від багатьох факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища підприємства, зі складнощами в корінній перебудові систем, що вже працюють. Окрім цього закупівля автоматизованого програмного забезпечення, яке забезпечує систему бюджетування, коштує досить дорого і не завжди окупається.

Незважаючи на певні проблеми в методології та організації бюджетування, цей напрямок діяльності підприємства дозволяє знизити рівень підприємницького ризику за рахунок оптимізації доходів і витрат, покращити показники, що характеризують фінансовий стан підприємства, а також підвищити його конкурентоспроможність.

Література:

1. Бень, Т. Довбня С. Бюджетування як інструмент удосконалення системи фінансового менеджменту підприємств. *Фінанси підприємств*. 2007. № 7. С. 48–55.
2. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 534 с.
3. Гуцаленко Л. Управлінський облік: навчальний посібник. К.ЦНЛ. 2020. 370с.

4. Михальська О. Л. Швець В. Г. Управлінський облік та аналіз виробничих витрат : монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Екон. ф-т. Київ : Кондор, 2019. 222 с.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГЕНДЕРНИХ АСПЕКТІВ РЕЗІЛІЄНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ

*Костіна В. В., д.п.н., доцент,
Потьомкіна А.І., здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*

Актуальність вивчення проблеми резильєнтності в сучасній Україні визначається важкою соціально-політичною ситуацією в умовах воєнного стану, коли частина населення проживає на території бойових дій, частина - була змушена покинути свої будинки і переселитися в більш безпечні регіони - і вся країна перебуває в хронічній психотравмуючій ситуації. Кожна людина справляється з такими життєвими випробуваннями по-різному: одні отримують психологічні травми, інші ж, подолавши труднощі, не тільки зберігають здоров'я, але і зростають особистісно, розширюючи свої адаптаційні можливості. Людей, які «не зламалися» у важку хвилину і пішли далі, високо піднявши голову, можна по праву назвати стійкими до життя, або високорезильєнтними.

Одна з найбільш уразливих груп населення в сучасних умовах - це підлітки, оскільки підлітковий вік - це час розвитку самосвідомості людини, період визначення її гендерної ідентифікації. В цей час виникають серйозні проблеми в питаннях гендерного виховання, усвідомлення і становлення гендеру. До численних труднощів підліткового періоду, які обумовлені кризовістю фази переходу від дитинства до дорослості, сьогодні додається нечіткість вимог до виконуваних гендерних ролей. Наприклад, від дівчаток, вдома вимагають слухняності, скромності і турботи, в проблемах гендерної психології, тоді як у школі – потрібно демонструвати досягнення у розумовій і фізичній активності, рівних досягненням хлопчиків, проте як із засобів масової інформації вони дізнаються, що повинні бути наполегливими, честолюбними, орієнтованими на себе. Таке «вирівнювання» гендерних ролей і зближення стереотипів мужності і жіночності може спричинити розвитку у підлітків відчуття себе безстатевою і самотньою істотою у ворожому і загрозовому світі, що може призводити до порушення процесів становлення життєстійкості особистості та відсутності формування резильєнтної поведінки. Враховуючи вищезазначене, в умовах складної ситуації в якій опинилася Україна вельми актуальним є дослідження проблеми дослідження управління розвитком гендерних аспектів резильєнтності підлітків з метою збереження та зміцнення їхнього здоров'я, а також підготовки майбутніх соціальних педагогів до